

te maken; want dat doende zult gij nimmermeer struikelen.

Wie de brochure van Dr Impeta heeft gelezen zal bemerkt hebben, dat Dr I. over mijn behandeling van dezen tekst in het „Jongelingsblad“ al zeer slecht te spreken is.

Vooreerst trof hem, dat ik in dit geval Calvijn niet citeerde. Dr I. vindt dat zelfs „opmerkelijk“. Want Calvijn zou in dezen tekst nu net precies het omgekeerde willen lezen als ik er in vond! Dat niet-citeeren van Calvijn in dit geval was dus wel eenigszins verdacht! Verder spreekt Dr I. ervan, dat ik gepreoccupeerd was „uit anderen hoofde vooringenomen“ en daarom de zelf-analyse enz. „uit den gedachten gang van dit roerend Petrus-woord“ weg-redeceerde.

Het oordeel van Dr I. is in dit geval niet mak. Laten we evenwel zien, hoe de zaken in werkelijkheid staan.

Wanneer onder ons tot voor kort deze tekst werd besproken, bepreet of aangehaald, dan was ieders overtuiging, dat Petrus in dit vers spreekt over de uitverkiezing, dus over dat onveranderlijk voornemen Gods, door hetwelk Hij vóór de grondlegging der wereld een zekere menigte van menschen, niet beter of waar-diger zijnde dan anderen, uit het geheele menschelijke geslacht naar het vrije welbehagen zijns willens in Christus heeft uitverkoren.

Uitgaande van deze beschouwing werden dan de andere elementen van den tekst belicht, zoo b.v. „roeping“ en „vastmaken“ enz.

Nu heeft evenwel Prof. Greijdanus in zijn grooten commentaar op de brieven van Petrus een andere verklaring van dezen tekst gegeven. Deze n.l., dat met het woord „verkiezing“ door Petrus niet wordt aange-wezen „het eeuwig voornemen der verkiezing Gods“ maar „eene in den tijd vallende zaak“.

Bij de opvatting van Prof. Greijdanus sloot ik mij geheel en al aan in het „Jongelingsblad“. Ik schreef het in het begin van het artikel heel eerlijk en heel duidelijk.

En wie dit nu weet zal oogenblikkelijk verstaan waarom ik juist bij de bespreking van dit vers Calvijn niet citeerde, ja niet citeeren mocht! Calvijn immers huldigt de opvatting, dat Petrus hier wel van de uitverkiezing spreekt. En dan mag men de woorden van Calvijn, die hij in zijn verklaring van 2 Petr. 1:10 neerschrijft, wel gebruiken om een inzicht te krijgen in Calvijns beschouwing van de uitverkiezing en het verband, dat er is tusschen uitverkiezing en goede werken bestaat, maar niet als verklaring van dezen tekst. Als Prof. Greijdanus gelijk heeft dan gaan Calvijns woorden langs den tekst heen!

Ik kan dit misschien met een voorbeeld verduidelijken. Ik hoorde eens, dat een dominé ergens een preek gehouden had over Joh. 15:16: Gij hebt Mij niet uitverkoren, maar ik heb u uitverkoren enz. Genoemde dominé gaf „naar aanleiding van“ den tekst een uiteenzetting van de uitverkiezing. Nu kan die schildering van de uitverkiezing prachtig en best geweest zijn, maar de preek was toch niet uit den tekst, want Joh. 15:16 spreekt niet over de uitverkiezing van eeuwigheid, maar over het kiezen der twaalf tot apostel door Jezus Christus! En dat is heel wat anders.

En toen ik dan ook Prof. Greijdanus' verklaring van dezen belangrijken tekst doorgaf, kon ik Calvijn, als verklaarder van dezen tekst, niet langer volgen.

Hij heeft me buitengewoon verbaasd, dat een man als Dr I. tot deze eenvoudige conclusie niet is gekomen. Hij kende natuurlijk de exegese van Prof. Greijdanus. En al zou hij die afwijzen (ik krijg den indruk, dat hij dat doet, want hij citeert blijkbaar met instemming Calvijns opvatting; dat de verkiezing in den tekst het

laatst wordt genoemd „omdat de verkiezing meer gewicht heeft“) dan nog moest hij oogenblikkelijk inzien, dat een man, die in dezen Prof. Greijdanus volgt, ter nadere verklaring van den tekst aan Calvijn niets heeft, ook al is hij het met diens beschouwing op zichzelf heelmaal eens.

We willen nu den tekst zelf gaan bezien.

Om dat te kunnen doen, moeten we hem zien in den gedachten gang van Petrus' betoog.

Na den groet en de zegenbede van de eerste verzen, schildert Petrus in de verzen drie en vier de groote zegeningen, die de geloovigen ontvingen.

Door de Goddelijke mogendheid hebben zij alle dingen ontvangen, die tot het waarachtige leven en de echte godsvrucht behooren. Alle dingen — niets uitgezonderd. En ze ontvingen dat alles door de kennis van den Heere Jezus Christus, Die hen door Zijn eigen heerlijkheid en deugd krachtig, effectvol, geroepen had, zóó geroepen, dat ze moesten hooren en gingen gehoorzamen.

Door die heerlijkheid en kracht des Heeren zijn de groote en zeer kostbare beloften hun eigendom geworden. De verwerkelijking dier beloften is zelfs reeds begonnen! En die beloften werden geschonken, opdat zij daardoor de goddelijke natuur zouden deelachtig worden. Dat wil niet zeggen, dat ze eenmaal ver-godde-lijkt zullen zijn — dat gebeurt nooit met een schepsel — maar wel, dat ze vrij zullen worden, en in beginsel reeds zijn, van zonde, onreinheid, verderf, vergankelijkheid en dat hun gansche menschelijke natuur eenmaal zal worden verheerlijkt!

En dat alles werd geschonken, nadat ze door de genade Gods en in zijn kracht het verderf, dat heerscht in de menschenwereld, zooals zij leeft buiten God, ontvlooden zijn. Het verderf n.l., dat wortelt in en veroorzaakt wordt door de begeerlijkheid.

In vers 5 neemt het betoog van Petrus een wending. Heeft hij in de voorgaande verzen den grooten rijkdom der geloovigen geteekend, nu gaat hij zeggen welke verplichting, welke roeping uit dien zegen voortvloeit. „Juist omdat God zoo rijke ontferming bewees, en wonderbare genade oefende, moeten de geloovigen met alle kracht de zonde vlieden en ijverig zijn in heiligmaking“, schrijft Prof. Greijdanus.

Omdat de geloovigen zóó gezegend zijn, moeten ze nu alle mogelijke toewijding, inspanning betoonen. En dan wel zoo, dat die toewijding een gevolg is van Gods genadewerk in hen, daar a.h.w. blijkt. Die groote krachtige toewijding moet openbaar worden in het betoonen van een reeks christelijke deugden, die de apostel met name noemt. Dat moet zoo worden bij de christenen. Petrus beveelt het eenvoudig.

Al deze deugden komen voort uit het geloof. Ze waren er in kiem reeds in en ze komen door de oefening, de betooning des geloofs daaruit a.h.w. te voorschijn. Als die volgende deugden niet gevonden worden wijst dat altijd op een tekort aan geloof.

En zoo lezen we dan: betoont in uw geloof deugd (= deugdelijkheid, kracht), in de deugd echter kennis, in de kennis echter matigheid (= ingetogenheid, zelf-beheersching), in de matigheid echter de standvastigheid (volharding), in de standvastigheid echter de godsvrucht, in de godsvrucht echter de broederliefde, in de broederliefde de liefde (tot allen).

Als zoo de roeping der geloovigen is geteekend, gaat Petrus in de volgende verzen deze roeping aandringen. Ze moeten vooral doen wat hij zegt, want als deze dingen aanwezig zijn bij de geadresseerden en toenemen bij hen, zullen ze hen niet onwerkzaam, noch onvruchtbaar laten ten aanzien van de kennis van den Heere Jezus Christus. Het strijden om gehoorzaam te zijn en het worstelen om die christelijke deugden voort te brengen, zal als vrucht opleveren een rijkere en diepere kennis van onzen Heere Jezus Christus.

dus Keppellius; ende Joannes Keteler, Oen, compariert.

3. Uht het getal der dienars hebben desse navolgende Ihre credentsen exhibeert: die van Harderwyck, die van der Elburch, die van Hattum, Nyckercken, ende Voorthuysen, ende voor guet gekent, ende die andere nyet hebben eenyge gemeente, sint sonder credentz breven admittiert. Gerardus Keppellius is gecompereert van wegen des Arnhemischen Classis, ende alsoe Georgius Buccus oock daer toe myt hem gecommittiert is, ende die credentzbreven ende instructie by sich hebbende, myt eene missive door Jacobum Fontani collegam aen hem geschreven, toegelacten is.

4. Joannes Voscule gevraecht synde quo titulo hy tot Epe in den dienst gecomen is, heeft daerop alsoe geresolveert dat die Classis daer van een guet benogen heeft, is oock vermaent, dat gelyck hy met consent der classis daer gecomen, oock alsoe die selfde plaetse sonder consent des classis nyt verlaten sall, des heeft die Classis hem geacordeert alle moegelicke hulp ende assistentie te doen, dat hy behoerlick onderholt cryge.

5. Peregrinus ab Hyerde pastoor toe Vaessen cracht eene acte int Nyebroek by hem onder- teyent tot den Classe geroepen synde, is gevraecht wat hy verstaet door dat woordt (die summa der christelicken leere den selfden actis) geefft voor antwoordt dat hy sich al noch verclaert met ons in die christelicke religie eens toe wesen, gelyck hy in den Actis int Nyebroek gehalten beckett ende beteykent heeft, oock hy 't toe be- loofft ende aengenomen binnen jaers toe Apeldorn sich tot des Heeren Nachtmal toe begeven ende sich alsoe der gemeente Gods in te lyven.

Worden evenwel bij iemand deze dingen niet gevonden, dan blijkt daaruit, dat zoo iemand blind is, kortzichtig — hij heeft vergeten de reiniging van zijn vroegere zonden, die verzinnebeeld en verzegeld werd door zijn doop.

En zoo komen we bij vers 10.

Omdat dat gevaar, in vers 9 genoemd, altijd dreigt, moeten de menschen aan wie Petrus schrijft zich te meer benaastigen om hun roeping en verkiezing vast te maken.

De vraag is nu: wat is de bedoeling van Petrus' woorden. Wat bedoelt hij met name met die roeping en die verkiezing.

Zooals reeds werd opgemerkt, is Prof. Greijdanus van oordeel, dat hier niet op de uitverkiezing wordt ge- oordeel.

Hij wijst er op, dat die twee woorden roeping en verkiezing heel nauw verbonden zijn. Er staat niet: uw roeping en uw verkiezing, maar: uw roeping en verkiezing. „Zij vormen een eenheid, wijzen op dezelfde zaak“, hoewel elk die van eenen anderen kant in het licht stellend. „De roeping gaat voorop, zoo dat verkiezing blijkbaar genomen wordt als gevolg, uitwerking, resultaat van de roeping, en dus als eene in den tijd val- lende zaak, en niet als het eeuwig voor- nemen der verkiezing Gods, dat aan de roeping ten grondslag ligt en vooraf- gaat. Hier wordt dus niet gesproken van een vast- maken van een raadsbesluit Gods, alsof dat door eenig menschelijk doen vastgesteld, maar dan ook losgeweld zou kunnen worden. Maar het gaat nu over hetgeen in den tijd geschied en aanwezig is en dus wijziging kan ondergaan, niet los van Gods eeuwigen raad en nog minder tegen dien raad in, maar volgens dien raad, hoewel deze tevoren voor ons verborgen is. En dan wordt ook hier weer op menselijke wijze gesproken, inzoover God Zijne begenadigden als menschen doet werkzaam zijn ook bij de uitwerking in hen van hunne verlossing en zaligheid, welke Hij hen deelachtig maakt.“

Petrus doelt dus op dat historische feit, dat Jezus Christus door Zijn gezanten ook in de plaatsen, waar de geadresseerden wonen, kwam om Zijn genade te schenken. Toen werden zij „geroepen“. Zeer werkelijk, zeer ernstig. En die roeping „is ook hier niet slechts een noodiging, doch eene roeping die zich gehoorzamen deed, en haren inhoud verwerkelijkt“. Die roeping draagt nu het karakter van een verkiezing — hoe weinigen hebben de roeping aanvaard en zoo 't heil ontvangen! Er is bij die roeping en in die roeping tegelijk een uitkezen, een uitkiezen, dus een daad die een schifting bewerkt.

We kunnen spreken van een verkiezende roeping, een roepende verkiezing, een verkiezing-in-roeping of: een roeping in verkiezing.

En die roeping-in-verkiezing moeten de geadresseerden vastmaken. „Bedeeld wordt een onbeweegbaar en onwankelbaar maken, zoodat er niet kan komen een losraken, wegdrijven, wegzinken, teloor gaan, ook niet in de moeilijkste omstandigheden en bij de verleidelijkste en heftigste aanvallen.“ En dat geschiedt door een waakzaam, godvruchtig leven. Prof. Greijdanus begint dan ook zijn verklaring van dit vers met deze woorden: „In vers 10 herhaalt de apostel zijne op- wekking en vermaning van vss 5—7, hoe- wel in anderen vorm, en gezien in ander licht“. Z.I. gaat het hier om hetzelfde als waarvan Philip. 2:12—13 spreekt. „Het genadewerk Gods heeft Hij door Zijne roeping in hen tot stand gebracht. Zij moeten dat nu uitwerken, Philip. 2:12—13, door beoefening van deug- den, in vss 5—7 voorgesteld, en het niet verwaarloosen, noch tegenstaan... Er moet een opwassen zijn in de genade en kennis van den Heere en Heiland.“

6. Reynerus Wyncopius heeft per literas sich ontschuldicht wegens synre kranckheit, welke excusatie voor guet aengenomen is.

7. Jacobus Schoonhavius, dienaar toe Herde sal sich prepareren ende bereyden tot het examen op den naesten thoecomenden classe, ende sot hy daerinne bequaem gevonden wordt, sal nae behoor in ministerio geconfermeert worden, myt als dan doende een proeffpredicatie, ende Johan- nes Zuytteriussal die examinatie doen.

8. Alsoe die broederen des Classis gesyen ende gelesen hebben die breven van placeet by den Joanni Hessello verleent tot die pastorie ende sculties toe Elspeet, wordt belast Gualtero de Bruyn die confirmatie te doen.

9. Wythelmo Wyrtsfeldio was operlaecht in vorige classe Timannum Alberti ministerio te confir- meren ende noch nyet gescheet, wordt hem noch selfde te doen bevoelen myt den eersten.

10. Petro Kintzio overlacht synde syne testimonia te verthoenen ende nu noch nyet gescheet, wordt hem wideromme bevoelen die selvighe te exhi- bieren in naest comende classe.

11. Die dienaren op den platten lande, die noch geen gemeenten hebben, sullen een mael des jaers sich verfugen tot die naeste plaetse daer men het Nachtmal bedienen sall, vermogens den furstelt in den voorgaende class aengelogen, doch soe eenighe dienaren waren die eenyge toegenughe van een gemeente toe stichten, sullen dat mogen doen, mytz tot sich nemende eenighe Litmalen uit den steden offte dorpen.

12. Soe vele die lyckpredicatiën aengaet is besloten, dat men sal blyven by het gheue in den generali Synodo daer van gesloeten, ende dar van gheen

Acta van de Classis Neder-Veluwe

1592—1620.

Transcriptie van G. van der Zee, Herv. Pred.

XII.

Epe heeft een predikant. De pastoor van Vaassen houdt de zaak slepende. Aan- komende predikanten. Vergoeding van kosten. Herbergiers. Actie tegen den pastoor van Ermelo. Legepredikanten. Ergernissen te Harderwijk. Deputaten.

Acta Classis binnen der Elburgh ge- holden op den 18 July anno 1599.

1. Sint nae aenroepinghe des naems Goeds tot eenen presidem vercoren Wynandus Joannis, tot Assessorum Joannes Sanderus, tot scribam Ti- mannum Alberti.

2. Sint op dessen classe gecompereert Ellardus Maenius, dyner toe Harderwyck, ende die E. Al- bert Brynck, olderlinck; Wynandus Joannis, die- ner toe Elburgh, Henrick Rynvysch, Senior; Jo- annes Sanderus, diener toe Hattum, Peter Schras- ser, Senior; Joannes Zuytteriuss, diener tot Ny- kercken, Elbert Berntsz., Senior; Wesselus Jo- annis, diener toe Dornspick; Goeswinus Dorre, diener int Oldebroeck; Petrus Kintzius, diener toe Putten; Gualterus de Bruyn, diener toe Voort- huysen; Tilemannus Mylius, diener tot Nunspeet, Joannes Voscuel, diener toe Eep; Jacobus Schoon- havius, diener toe Heerde; Joannes Hesselius, die- ner tot Elspeet; Timannus Albertus, diener toe Garder; wegen des Overveluschen Classis Gerar-

Als me co- geerd kan n- geschrift als- voortgaat- fa 't vastmal- aster gaan- gehoorzamen- den naaste. tekst van ge- merkenoverw- Dat 'hier- arjd der ge- uidelick uit- dingen (Prof- de verzen 5- struikelen- dus. Dat is- der roeping- door de gel- loen ze dat- hoorzamer w- door de zond-

Denken we- dan is 't- ziet zijn leze- ters. (Prof- voor het eers- chen hen, é- van uwe ro- geroepen (zie- Van dat po- kenmerken" helpen, is hi- En dan tem- Calvijn bij de- daarover d- H.

Naschrii- voor zijn bel- eer de plaat- ngels I, 12. E- ghen des N- haac Jansz (zoo- margine (zoo- ngels), en da- aldus:

2 Cor. 13.
5

Bovendien- der drie form- tekst ook hee- nde van die u- naar den offi- Al meer aan- vinding van-

1) Spatieërin-

MUZI-

„Patri- (in Dr-

Ging Dr Pe- dra hij zijn

weyder men-

13 Ad Synoc- den 14 art. c- hem afgesch- worde, dat a- Classicale ver- machten rest-

14. Gualter- terio durch- den 16 Art. *

15. Die die- 5-graven Ha- sullen deselvi- lesen ende d-

16. Sint noe- len platten la- wenden, om c-

17. Men sal- dachtenisse- den Synodo-

18. Gevraech- harberghe ho- dronckenscha-

ende diacon- men sulcke l-

19. Belangen- toe Oosterwo- wordt gevond-

mael gelede- beemt betring- hem te hande-

verschryven- pareeren.

20. Dwyly Jo- voor juris jegg-